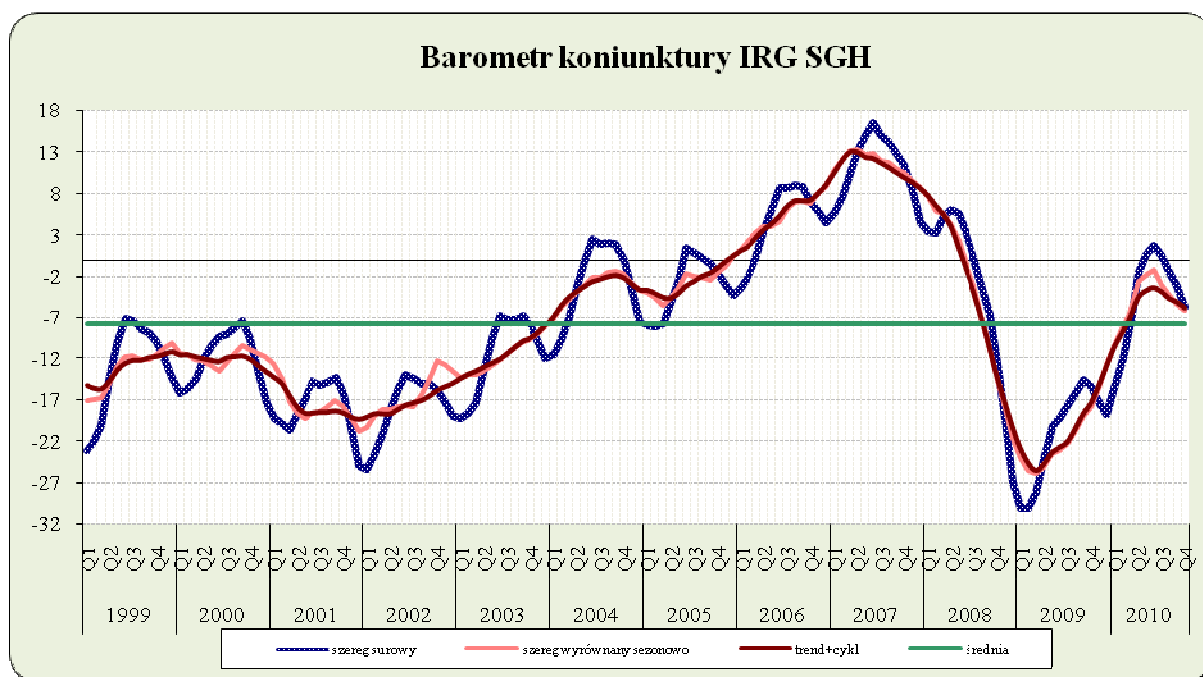

E. Adamowicz, J. Klimkowska
Instytut Rozwoju Gospodarczego SGH
Gospodarka polska w IV kwartale 2010

Odnotowane w poprzednim kwartale spowolnienie tendencji wzrostowej wyraźnie się pogłębiło. Na początku IV kwartału 2010 wartość barometru IRG SGH wynosi -5,8 pkt. i jest o prawie 6 pkt. mniejsza niż w III kwartale. W skali roku wartość barometru wzrosła o 10 pkt. Uzyskany wynik jest gorszy od oczekiwanego. Optymistyczne przewidywania były formułowane pod wpływem silnego do tej pory wpływu czynników cyklicznych. Przed rokiem, w IV kwartale 2009 roku był on silniejszy niż wpływ czynników sezonowych, przyczyniając się nietypowego o tej porze roku wzrostu wartości barometru. Oczekiwano powtórzenia tego scenariusza albo przynajmniej mniejszego spadku wartości barometru. Tak się jednak nie stało. Zrealizował się negatywny scenariusz, sygnalizowany w poprzednim badaniu: pogorszenie nastrojów uczestników działalności gospodarczej i spadek popytu krajowego. Przyczyn obserwowanych zmian należy upatrywać wśród czynników, które miały wpływ na aktywność podmiotów gospodarczych w ostatnich miesiącach. Była ona zróżnicowana w poszczególnych branżach.

Największy wpływ na spadek wartości barometru miało pogorszenie nastrojów gospodarstw domowych. W IV kwartale odnotowano spadek wartości wskaźnika kondycji gospodarstw o prawie 12 pkt., który praktycznie zneutralizował przyrosty wartości w poprzednich trzech kwartałach. Spowodowało to spadek wartości barometru IRG SGH o 2,6 pkt. Taką samą zmianę wartości barometru wywołało pogorszenie koniunktury w budownictwie. Wskaźnik koniunktury w tej branży zmniejszył swoją wartość po raz drugi z rzędu. Spadek w IV kwartale był większy niż w poprzednim, przekraczał 23 pkt. Pogorszenie koniunktury odnotowano także w transporcie¹, sektorze bankowym, handlu i rolnictwie, ale jego skala była znacznie mniejsza. Łącznie zmiany te przyczyniły się do spadku wartości barometru IRG SGH o prawie 2 pkt. Jedynie w przemyśle przetwórczym odnotowano wzrost wartości

¹ Badanie koniunktury w transporcie prowadzone jest przez Instytut Transportu Samochodowego w Warszawie

wskaźnika koniunktury; w ciągu kwartału wyniósł on prawie 5 pkt., co przełożyło się na wzrost wartości barometru o 1 pkt.

Zatem w większości badanych branż siła oddziaływania czynników sezonowych była większa niż cyklicznych, przyczyniając się do pogorszenia koniunktury. Zmiany odnotowane dla gospodarstw domowych i firm budowlanych, mimo iż zgodne z rytmem zmian sezonowych, wskazują na zwiększoną wrażliwość tych podmiotów na informacje medialne, donoszące o złym stanie finansów publicznych, ale chyba także na proponowane środki ich naprawy. W specjalnym pytaniu, załączonym do ankiety gospodarstw domowych, prawie 74 procent respondentów nie wyraziło akceptacji dla reformowania finansów publicznych kosztem ich własnej sytuacji finansowej. Można przypuszczać, iż nagłaśnianie tego problemu wywrze dalszy negatywny wpływ na ich nastroje.

W porównaniu z IV kwartałem 2009 r. zarówno wartość barometru IRG SGH, jak i wartości większości wskaźników koniunktury w poszczególnych branżach są znacznie wyższe. Do wzrostu wartości barometru w skali roku najbardziej przyczyniły się wyniki w przemyśle przetwórczym, transporcie i sektorze bankowym. Zmiany wartości wskaźników w pozostałych branżach miały niewielki wpływ na roczną zmianę wartości barometru. Za niepokojący sygnał należy uznać roczny spadek wartości wskaźnika koniunktury w handlu. Jest to jedyna branża, w której w skali roku nie są widoczne pozytywne efekty oddziaływania czynników cyklicznych. Ponieważ dla dalszego rozwoju gospodarczego popyt wewnętrzny ma ogromne znaczenie jest to okoliczność wyjątkowo niesprzyjająca.

Oczekiwania zarówno przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych na najbliższą przyszłość są raczej pesymistyczne. Okres niekorzystnego oddziaływania czynników sezonowych powinien jeszcze się utrzymywać przez najbliższe miesiące. Wobec odnotowanej w tym kwartale słabnącej siły oddziaływania czynników cyklicznych aktywność podmiotów gospodarczych może ulec dalszemu pogorszeniu. Jednocześnie jednak przedsiębiorstwa informują o zmniejszeniu uciążliwości barier rynkowych, przede wszystkim bariery popytowej. Także znaczenie barier finansowych, zwłaszcza trudności z utrzymaniem płynności finansowej i niekorzystnych warunków kredytowych, wyraźnie zmalało w ostatnim kwartale. Może to przyczynić się do zneutralizowania negatywnych skutków oddziaływania czynników sezonowych w kolejnym kwartale.